

نسخه نویسی

«قسمت یازدهم»

ترکیب اختصاص به نسخه‌های مربوط به بیماریهای پوست و مو داشته و مسأله چگونگی مصرف فرمهای داروئی در اینگونه نسخ از اهمیت خاصی برخوردار است، لذا بحث را پیرامون این نکته دنبال می‌کنیم. البته همانگونه که در هر مورد مذکور خواهیم شد، حرفمن در این رابطه در زمینه درست یا نادرست بودن فرم داروئی بکار رفته در داروهای ترکیبی است و به مسائل دیگر نمی‌پردازیم.

شرح:

اصلًاً هر کالائی که در یک جامعه تولید می‌شود، با هدف خاص و به منظور استفاده مشخصی از آن ساخته شده و عرضه می‌گردد. به عنوان مثال یک شرکت تولیدکننده پوشاسک براساس نیازهای جامعه و با توجه به الگوهای مصرف، کالاهایی از جمله

مقدمه:

در قسمتهای گذشته، نسخه‌های متعددی را تحت سرفصل گروههای داروئی مختلف بررسی کردیم و قسمتی را نیز به نسخه‌های متفرقه اختصاص دادیم. از این قسمت به بعد نسخه‌های مربوط به بیماریهای پوست و مو را که اکثر آشامل داروهای ترکیبی می‌باشد مورد بررسی قرار می‌دهیم. نکته‌ای که بایستی در این مورد مذکور شویم اینکه، در قسمتهای آینده بیشتر پیرامون فرمهای داروئی بحث خواهیم کرد، و مصرف بی‌رویه دارو را از این زاویه نگاه می‌کنیم.

و - نسخه‌های مربوط به بیماریهای پوست و مو:

با توجه به اینکه در حال حاضر بیشترین داروهای

کنند.

همچنین است که اگر داروئی علاوه بر فرم‌های مذکور در بالا مثلاً به شکل پماد یا لوسيون هم ساخته شد، باز به این خاطر است که پماد بعنوان موضعی یا در ترکیبات با پایه پماد و لوسيون نیز باز برای مصارف موضعی یا در ترکیبات موضعی با پایه محلول متها برای محله‌ائی که استفاده از پماد (مثلاً موی سر) امکان ندارد، مصرف گردد.

حال با توجه به توضیح فوق و همچنین بازنگری به مطالبی که در ابتداء گفته شد، چنانچه هر یک از فرم‌های داروئی در جای خود مصرف نشوند، در واقع مصرفشان نابجا بوده و آمارهای استفاده از آنها قطعاً درست نخواهد بود. به عبارت دیگر استفاده از فرم‌های داروئی در غیر جایگاه اصلی شان موجب مصرف بی‌رویه آن در جامعه خواهد شد. با در نظر گرفتن تمامی مطالب عنوان شده، با ذکر موارد مشخصی از نسخ‌گوناگون، به ارزیابی مسائل می‌پردازیم.

مورد اول - دگرامتاژون:

این دارو به چهار شکل قرص، شربت، قطره چشمی و آمپول در طرح ژنریک پیش‌بینی شده که شربت آن مدت‌هاست ساخته نشده و آمپول آن نیز در مقاطع مختلف با کمبودهایی مواجه بوده است.

علی‌رغم اینکه اشاره کردیم فرم‌های داروئی خود بازگو کننده و تعیین کننده چگونگی، چرانی و کجایی مصرف خویش هستند ولی عدم وجود فرم موضعی این دارو در طرح ژنریک دارای دلالت خاصی است که چون نیاز نداریم وارد این بحث شویم، از آن می‌گذریم. ولی یک نکته را تذکر دهیم که در کتاب راهنمای داروهای ژنریک ایران در قسمت آمپول دگرامتاژون، اکیداً مصرف فرم تزریقی (آمپول دگرامتاژون) را تها در موقعي که امکان استفاده از فرم خوراکی نیست،

پیراهن، زیرپیراهن، کت و شلوار و ... را تولید و به بازار عرضه می‌نماید. پر واضح است که هر یک از این کالاهای بایستی در جای خودش مصرف شود. مثلاً پیراهن در جای خود، زیرپیراهن برای مصرف خاص و به همین ترتیب برای کالاهای دیگر مصرف مشخصی وجود دارد. حالا اگر قرار شود که به جای پیراهن از زیرپیراهن و یا به جای کت از پوشاس دیگری استفاده شود قطعاً مصرف زیرپیراهن افزایش و استفاده از پیراهن کاشه می‌یابد، و این مطلب موجب می‌گردد که آمارهای مصرف این کالاهای جابجا شده، و به عبارتی دیگر هر یک از این پوشاس‌ها مصرف نابجا داشته باشد. به همین ترتیب این اصل در مورد تمامی کالاهای موجود در یک جامعه مصدق دارد.

دارو گرچه ماهیتش باتمامی کالاهای یک جامعه فرق می‌کند، ولی از آنجا که بهره‌حال کالائی استراتژیک بوده و بایستی مصرف آن برنامه‌ریزی شده و با ملاکها و معیارهای خاصی صورت پذیرد، بنابراین بایستی جایگاه مصرف هر یک از اشکال داروئی مشخص شده و بر آن اساس مصرف گردد.

چرا دارو به اشکال مختلف تولید می‌شود؟

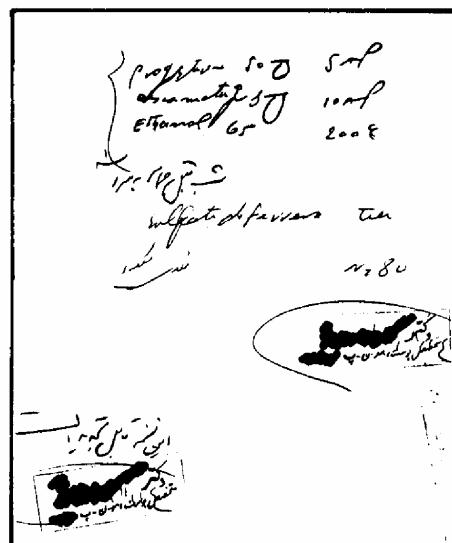
اگر چه دارو یک اسم عام است که به تمامی اشکال داروئی اطلاق می‌گردد، ولی هر شکل از دارو برای هدفی خاص و بیماری مشخص ساخته می‌شود. البته بایستی این را هم اضافه کنیم که شکل دارو خود می‌تواند تا حدود زیادی الگوی مصرف آن را نیز تعیین نماید. بطور مثال وقتی داروئی بصورت قرص، شربت و آمپول ساخته می‌شود به این مفهوم است که حتی الامکان بچه‌ها از شربت، بزرگسالان از قرص و بالاخره بیماران بستری و کسانی که امکان مصرف دارو از راه خوراکی را ندارند، از فرم تزریقی استفاده

پژشک هستند که بایستی فرم داروئی را متناسب با نوع بیماری مشخص کنند، چه در غیر اینصورت خود عامل مصرف بی رویه دارو بوده‌اند.

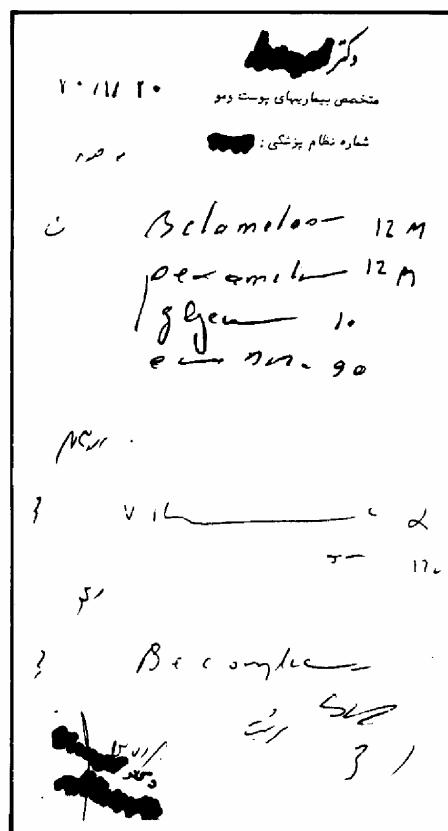
با توجه به مسائل عنوان شده چند نمونه از نسخه‌های حاوی آمپول دگراماتازون را می‌آوریم تا شاید راهگشای چگونگی تجویز صحیح دارو، بخصوص داروهای حیاتی باشد.

نمونه:

در این قسمت چهار نسخه حاوی آمپول دگراماتازون را می‌آوریم و همانگونه که تذکر دادیم اینها از بین تعداد بسیاری از نسخه‌های جمع آوری شده انتخاب شده‌اند. در نسخه شماره (۱) دوازده عدد آمپول دگراماتازون در یک داروی ترکیبی بمنظور استفاده بیمار روزی سه بار تجویز شده است. در نسخه شماره (۲) تعداد ده عدد آمپول دگراماتازون در یک ترکیب داروئی به این منظور نوشته شده که بیمار شب‌ها قبل از حمام به سر بمالد.



نسخه شماره (۲)

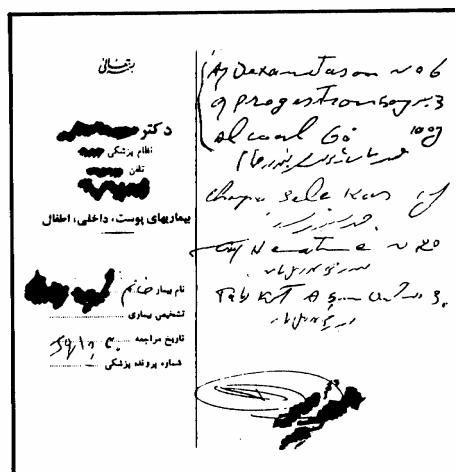


نسخه شماره (۱)

توصیه کرده است.

با این وجود اصولاً فرم تزریقی در مورد تمامی داروها در موارد خاصی کاربرد دارد و در بسیاری از مواقع می‌تواند جان بیماری را از مرگ نجات دهد. یعنوان مثال اگر در مورد این دارو، زمانی که امکان مصرف فرم خوراکی وجود دارد، از شکل تزریقی آن استفاده شود، چه با که در یک زمان خاص همان آمپولی که ناجا مصرف شده در زمان دیگری بتواند بیماری را از مرگ حتمی نجات دهد. همانگونه که قبل از هم تذکر شدیم در مورد اکثر داروها از جمله همین دارو، بیمار هیچگونه تقصیری در مصرف بی رویه و ناجای آن نداشته و این همکاران عزیز

ملکت فکری به حال اینگونه مسائل نکنند و الگوئی برای تجویز درست و بجای دارو مشخص ننمایند، قطعاً برنامه ریزیهای انجام شده برای تدارک بموقع دارو بوسیله تجویز ناجای آن نه تنها بی رنگ شده، بلکه کمبودهای مقاطعی دارو را نیز بطور ناخواسته به دنبال خواهد داشت. تا آنچه اطلاعات نشان می دهد در بررسی علل کمبود دارو و مصرف بی رویه آن در ایران، نحوه تجویز دارو دیده نشده و چنانچه در برخی مواقع اشاره هائی به آن گردیده نیز بهای لازم به آن داده نشده است. در هر صورت در پایان این قسمت از همکاران گرامی می خواهیم که در تجویز داروی بیمارشان، فرمهای داروئی را در نظر گرفته و هر چیز را در جای خودش بکار ببرند، زیرا الگوهای مصرف دارو بوسیله طبیب مشخص می شود. لذا اگر در جامعه ای الگویی مصرف معلوم نباشد، چنانچه مصرف بی رویه هم نداشته باشیم، قطعاً هرج و مرج مصرف خواهیم داشت. (ادامه دارد)

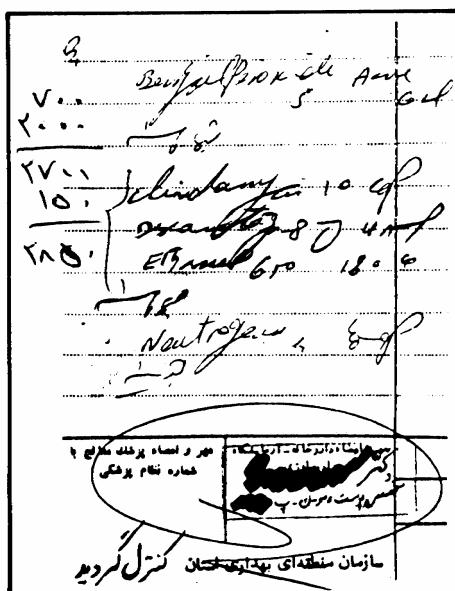


نسخه شماره (۳)

نسخه شماره (۳) حاوی شش عدد آمپول گراماتازون در ۱۰۰ میلی لیتر الکل است که قرار است هار هر شب قسمت هائی از پوست را بعد از حمام با ن ماساژ دهد.

نسخه شماره (۴) محتوی ۴ عدد آمپول گراماتازون همراه با کپسول کلیندماسین و ۱۸۰ بلی لیتر الکل است که اگر چه در دستور آن «صبحها سالند» قید شده، ولی ظاهراً برای درمان آکنه تجویز مده است.

همانگونه که دیده می شود در این چهار نسخه جموعاً ۳۲ عدد آمپول برای مصارف موضعی نوشته مده که قطعاً چنانچه از کورتیکوستروئیدهای موضعی شفاده می شد هم دارو در جای خودش مصرف شده د و هم این تعداد آمپول می توانست جان بیماری را موقع و جایگاه خودش نجات دهد. این نکته هم یستی گفته شود که معمولاً فرم آمپول هر دارو را ترین فرم داروئی است، که چنانچه این فرم نابجا مصرف شود، هم موجب مصرف بی رویه آن خواهد د و هم هزینه زیادی به بیمار و مملکت تحمل واهد کرد. بهرحال چنانچه مسئولین دارو و درمان



نسخه شماره (۴)